

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 4.

Den 27 Januar 1798.

Offentlige Foranstaltninger.

Om Pesten. (Fortsættelse.)

Commerce-Collegium underrettede under 9 Sept. f. A. Cancelliet om en fra det danske Consulat i Marseille indløben Beretning, at en smitsom pestagtig Syge græssede paa Corsica; Cancelliet indhentede herover Quarantaine-Commissionens Betænkning, hvilken henholdt sig til det forhen i Anledning af Pesten paa de barbariske Kyster foreslaagne, og af Commerce-Collegium under 12 August Foranstaltede, nemlig, at Consulerne i Middelhavet tilhoides at indstærpe Skibs-Capitainerne Jagtagelsen af Placaten af 17 Jul. 1782, hvilken burde udstrækkes dertil, at alle de Skibe, som, efterat have erholdt Sandhedspaa paa det Sted i Middelhavet, hvorfra de afgaae, have faaet Rapere fra Middelhavet ombord, skulle ansees som mistænkte, og enten igjen tagte Placatens Bydende, eller ved Ankomsten i de danske Havne maade sig som mistænkte. Dette blev af

Com.

Commerce-Collegium foranstaltet efter Cancelliets Anmodning af 19 Sept.

Ved Skrivelse af 18 Sept. fra Departementet for de udenlandske Sager blev Cancelliet tilstillet en Indberetning fra det danske Gesandtskab i Hamborg, der ligeledes mældte Pestens Udbrud paa Corsica, samt at et dansk Skib, kaldet Triton, ført af Skipper Paulsen, som paa sin Rejse fra Livorno til Hamborg var bleven opbragt til Bastia paa Corsica, med det Første vilde komme paa Elben, og at dette vilde være Tilfældet med flere Skibe. Efterat have indhentet Quarantaine-Commissionens Betænkning herover blev under 6 Oct. f. N. ved kongeligt Rescript anordnet en Quarantaine-Commission i Christianssand, hvis Lemmer i det Følgende ville vorde nævnte. Rescriptet er af saadant Indhold:

Da Pesten allerede længe har raset paa de barbariske Kyster i Middelhavet, og efter senest indløbne Beretninger skal være kommen til Corsica, hvorfra den med danske, norske og holsteenske Skibe, som i dette Efteraar og den tilstundende Vinter kunne ventes hjem fra Middelhavet, muligens kunde hidbringes, hvortil endnu kommer, at Norge meer, end noget andet Sted er udsat for at tilbringes Smitte ved Skibsfarten, da, foruden dets egne Skibe, alle de, som skulle passere Kattegattet, eller Norge forbi, søge derind ved Modvind eller stormende Vejr til hvad Sted først kan fares, og i særdeles-

deleshed til Christiansands District, saa er det nødvendigt, at være agtsom paa enhver Omstændighed, der kunde tilbringe Fædrenelandet en saadan Ulykke, og at bruge ethvert Forsigtigheds-Middel til at forekomme samme.

Det er derfor Kongens Villie, at de herefter nævnte Mænd sammentræde i en Commission, som skal holdes i Christiansand, for at bestyre hele Quarantaine-Væsenet der, hvorved de have at iagttage Følgende:

1) De have nøje at gjøre sig bekendte med Forordningerne af 13 Jun. og 28 Oct. 1771, samt Quarantaine-Reglementet af 19 Dec. s. A. for deraf at anvende det Passende, og sørge for, at alle mulige Forsigtighedsmidler mod Pesten bruges.

2) Da Pesten grasserer paa Corsica, hvorfra Ræpere ofte komme til danske og norske Skibe, som passere der forbi, saa kunne Skibene, uagtet de have Sundheds-Pas fra det Sted, hvorfra de ere afgangne, dog ej ansees for rene, naar de efter den Tid ere i Middelhavet blevne visiterede af nogen Raper.

3) Da den gule Feber skal have yttret sig paa de danske Koffardi-Skibe i Vestindien, saa maa der have nøje Opmærksomhed paa ethvert fra denne Egn hjemkommende Skib, hvis det skulde have sygt Mandskab.

4) Da det ved Cancellieskrivelser med denne Post foranstaltes, at der, saavel i Christiansands, som de øvrige

rige Stifter i Norge, paa ethvert Sted, hvor det ansees nødvendigt, og Indretningen findes gjørlig, nedfattes saa kaldte Quarantaine-Commissioner, af hvilke de i Christiansands, Bergens og Trondhjems Stifter vorde anviste til at søge Vejledning hos den i Christiansands By, saa haver denne i fornødent Fald at gaae berørte Commissioner tilhaande, og at meddele dem al den Underviisning, de i denne Sag maatte behøve. Men skulde den selv ansee nogen ny Bestemmelse nødvendig, da har den derom at henvende sig til Quarantaine-Commissionen i Kjøbenhavn, til hvilken den ogsaa haver at indberette alt Vigtigt, som maatte indløbe.

5) Da det ved en Ordre fra Admiralitets- og Commissariats-Collegium paalægges samtlige Lotser at indbringe ethvert mistænkeligt Skib til nærmeste Søstad, og helst til Christiansand, naar Omstændighederne tillade det, i hvilket sidste Tilfælde berørte Skibe skulle indlægges i den østre Havn eller Hullet, saa haver Commissionen at paasee, at denne Havn holdes ryddelig og fri for oplagte Skibe.

(Fortsættelsen følger.)

Under 26 Jan. er udsærdiget et kongeligt aabent Brev, angaaende hvorledes Fattigvæsenet i Kjøbenhavn for Fremtiden skal bestyres. I Følge deraf er Fattig-Væsenets Bestyrelse overdraget til en Di-

rec-

rection, under Navn af Fattigvæsens = Direction i Kjøbenhavn, hvilken bestaaer af følgende Medlemmer: For det danske Cancellie, Etatsraad og Borgemeester Flindt; for Finants = Collegium, Etatsraad Walling; for Commerce = Collegium, Græv L. Reventlow; for Generalitetet, Justitsraad Friis; for Admiralitetet, Over-Krigscommissair Bang; af Kjøbenhavns Magistrat, Justitsraaderne Schiøtt og Pontoppidan; af Stadens 32 Mænd, Hørkræmmer Fogh og Viinhandler Schrader; af den tydske reformeerte Menighed, Oberstlieutenant Noldte; af den franske, Pierre Cathala; af den katolske, Galantierhandler Blankensteiner; et Medlem fra enhver af de nuværende ni Pleje-Commissioner, hvilket vælges af hver Commission efter fleste Stemmer; Politimesteren og Stads-Physicus paa Embeds Vegne, samt fra Hof- og Stads-Retten, Assessor Børens. Endeligen indtræder i visse Tilfælde Directeuren for Kjøbenhavns og Møens Fugthuse, samt et Medlem af Børsenhuss-Directionen.

Forgivning.

Den ved Convention af 17 Dec. 1790 imellem de danske og preussiske Stater antagne Ophævelse af den Kongen tilfaldende Afgift af Arv, Gaver og Capitaler,
 som

som gaae ud af Lander, er ved en under 5 Januar udkommen kongelig Befjendtgjorelse udstrakt til de frankiske Fyrstendommer Anspach og Baireuth, og hvad der under henhører.

Blandede Efterretninger.

I Anledning af en Tiende-Forening for Marvede og Hyllinge Sogne har Biskoppen over Sjælands Stift foreslaaet:

1) at de Tiende-Foreninger, hvilke, i Følge Cancelliets Circulair af 11 April d. A. *), indgaaes i Vacancer af Præstekald, ej skulle sættes i Kraft før end fra Naadsens Aarets Udløb.

2) at

*) Til samtlige Amtmænd i Danmark.

Pro Memoria.

Foranlediget af en hertil indkommen Forestilling skalde man tjenstligst anmode (Titl.) at ville, naar Præste-Embeder blive ledige, hvor ikke allerede, i Følge Indbydelsen, er indgaaet Tiende-Forening, behageligen forsøge, i Forening med Herreds-Propsten, om mindelig Forening angaaende Tienden kunde erholdes med Sognemændene, og dersom Forening ikke erholdes, da hertil indberette Saadant, tilligemed Deres Betænkning.

I Tilfælde af, at Herreds-Propsten selv skulde være den, ved hvis Fratrædelse Vacance indtraf, bør nærmeste Herreds-Propst overvære Forretningen.

Det kongl. danske Cancellie, den 11 April 1797.

- 2) at Bestemmelsen af Tiende-Afgivten, i Tilfælde af Vacancer, ej skulde skee førend imod Stutningen af Raadsens Aaret; og
- 3) at det maatte overlades til Parterne selv, at forene sig om Tienden, som de bedst ville, enten aarligen, eller paa visse Embeds-Aar, samt, naar Parterne ikke mindelig kunne forenes, at da Land-Commissarierne eller Forligelses-Commissionerne skulde affige Dommen imellem dem.

Cancelliet har derpaa under 16 Dec. f. A. tilskrevet bemeldte Biskop: at hvad den første Post betræffer, da viser Circulairret af 11 April d. A. tydeligen, at den Tiende-Afgivts Bestemmelse, hvilken, i Tilfælde af Vacance, skeer ved Amtmandens og Provstens Nægling, egentligen kun angaaer den tiltrædende og de følgende Præsters Embeds-Tid, og altsaa er det baade billigt og rigtigt, at Tienden i Raadsens-Aaret, af hvilken en Deel tilfalder den fratrædende Præst eller hans Stervboe, beregnes eller oppebæres paa samme Maade, som skeet er i den forrige Præstes Tid, med mindre godvillig Forening heri gjør Forandring; — at, hvad det andet Forslag betræffer, da er denne Udsættelse stridende imod den Grundsætning, hvorpaa hiint Circulair er bygget, den nemlig, at den tiltrædende Præst ej skal have nogen Stemme ved Tiende-Afgivtens Fastsættelse, hvilket ogsaa er saa meget mindre nødvendigt, som det ved Circulairret er paalagt Herreds-Provsten at være

nær=

nærværende ved Forretningen, for at paasee, at Præstes kaldet ikke fornærmes ved Afgivtens Bestemmelse; af hvilken Aarsag denne Udsættelse ej kan biesalbes; — at, hvad det tredie Forslag angaaer, da er det hidtil overladt til Parterne selv, at forene sig om Tienden under de Bestemmelser, hvilke den kongl. Indbydelse indeholder; og da disse Bestemmelser ere hensigtsmæssige og passende, saa drifter Cancelliet sig ej til, at foranledige nogen Forandring deri; — endeligen, at Fremgangsmaaden i de Tilfælde, hvor vedkommende Parter ikke mindeligen kunne forenes om Afgivten, vil blive en Gjenstand for den nye Lovgivning om Tiendevæsenet.

Under 30 April 1783 bevilgede Kongen, at den Hirschholms By forhen paa visse Aar forundte Rettighed, at ansees for Kjøbstad, samt dens Indvaanere at nyde og have alle de Privilegier, som Kjøbstæder ere tillagte, saavelsom og, at nyde Frihed for Consumtion, Accise, Folke- og Familiekat m. v. maatte forlænges paa ti Aar. Mod Slutningen af disse ti Aar ansøgte Hirschholms Indvaanere om ny Forlængelse af den Byen forundte Frihed paa andre ti Aar, og ansførte til Grund, at de deels havde bygget, deels dyrt tilkjøbt sig Eiendomme, i Forventning af, at beholde den tilstaaende Frihed for alle Udgifter, og at de, ved at blive anseete for Landsbysfolk, vilde blive vdelagte tilligemed deres Creditorer og Pandthaverne i deres Eiendomme. Paa

Grund

Grund af vedkommende Amtmands Erklæring, og vedkommende Collegiers Betænkning, sandt Kongen for godt, under 21 Dec. 1792, at resolve, at det skulde have sit Forblivende ved ovennævnte under 30 April 1783 meddeelte Resolution; dog bevilgedes, i Betragtning af de foredragne Omständigheder, Hirschholms By endnu fem Aars Henstand. Da nu Amtmanden over Hirschholms og flere Amter har indberettet, at den, bemældte By, forundte Kjøbstad-Rettighed udløb med 1797 Aars Udgang, tilmældte Cancelliet ham, under 30 Dec. s. A., at det vilde have sit Forblivende ved den kongelige Resolution af 30 April 1783.

Som en Folge heraf tilkjændegav Cancelliet under s. D. bemældte Amtmand, at, da Hirschholm nu ej er Kjøbstad, bør der, i Henseende til Indkaldelserne til Forligelses-Commissionerne, forholdes paa lige Maade, som i Landets andre Landsbyer, og, i Overeensstemmelse med 37 § i Forordningen af 10 Julii 1795, Mænd udnævnes til at forrette denne Indkaldelse gratis.

Enken efter afgangne Kjøbmand, Løts-Oldermand og Fredsmægler Hans Holst i Brevig, Anna Ceg, har iblandt sin Mand's efterladte Papirer fundet et Brev af 2 Dec. 1796, hvori han ønskede en Skoles Oprettelse paa sit Fødested, i Havnen Kobbervig paa Larmoen i Christiansands Stift, paa det at dette Steds, især de uformuende, Børn der, for Eftertiden, kunne nyde

Underviisning i Religion, Skrivning og Regning, og dannes til duelige Borgere. Dette Brev, tilligemed bemældte Enkes eget Ønske, paa en værdig Maade at kunne virke til det Almindeliges Nytte, bevægede hende til, ved Gavebrev af 20 Nov. 1797, at skjenke fire tusend Rigsdaler dansk Courant til saadan offentlig Skoles Oprettelse. De væsentlige Bestemmelser derved vare følgende: Capitalen udsættes i sikkert Jordegods, og de aarlige Renter anvendes til Skolelærere og Løn og Skolens øvrige Udgifter. Capitalens Bestyrelse og Over-Opsynet over Skolen overdrages til Sognepræsten og Provsten over Carmsunds Provsti, hvilke udvalge og formaae en paa Stedet boende Mand til at være Skolens Forstander. Skolens Regnskaber indsendes aarligen til Christiansands Stifts-Øvrigheds Revision. Denne udvalger ogsaa Skolens Lærer. Ogsaa ønsker Giverinden, enten at de Skoleholdere, som her efter behøves i Carmsunds Provsti, maatte vælges iblandt Kobbervigs Skoles meest duelige Disciple, eller ogsaa, at nogle duelige Subjecter af hvert Sogn maatte opsendes til fri Underviisning i denne Skole, for der at ueliggjøres til deres Bestemmelse, indtil tilstrækkeligere Midler til Landsby-Skoleholderes Dannelse (i Norge) udfindes, efterdi hun haaber den Underviisning, som i Kobbervigs Skole bibringes de Unge, hensigtsmæssigere, end den, som sædvanligen gives i Bønder-skolerne.

Under 19 Januar. d. A. er ovenstaaende Funda-
tion gratis confirmeret.

Commerce-Collegium har under 20 d. M. mædt
Cancelliet Indberetningen fra den danske Consul i Livor-
no, at Pesten atter er udbrudt i en Bondeby paa Cor-
fica, hvilken strax er bleven afbrændt, og andre Anstal-
ter søjede for at forebygge Smitten, samt at den danske
Consul i Memel ligeledes har berettet, at i den russiske
Deel af Polen, paa Grandsen af Moldau, er Pesten
ogsaa udbrudt, samt Staden Satanow, efterat den gan-
ske var uddød, bleven afbrændt, og en Cordon trukken
der i Egnen.

De Foranstaltninger som i denne Anledning søies,
meddeles i Fortsættelsen af de begyndte Efterretninger
om Quarantaine-Foranstaltningerne.

For Cancelliet ere andragne trende, ved Forligel-
ses-Bæset indtrufne, Tilfælde, hvorpaa er begjert
dette Collegii Resolution, nemlig:

- 1) om Lovens Bydende i I B. 2. Cap. 15. norske
Lovs 12 Art., naar den siger, at Sager imellem
geistlige Personer, som for Provsten strax i Minde-
lighed kunne bilægges, ej bør for nogen verdslig Dom-
mer at indkomme, endnu kan ansees gjældende, ef-
terat den almindelige Forligelses-Commission er ind-
rettet;

- 2) om en Klage fra en Civil over en Præst, som har negtet at antage ham til Skriftemaal og Communion, skal indankes ved den almindelige Forligelses-Commission;
- 3) naar af tvende Trolovede den ene Part paastaar Trolovelsen ophævet, men den anden ikke, om denne Sag da henhører under forommældte Commission, og hiin altsaa til samme bør henvende sig med sin Klage.

I Anledning heraf har Cancelliet under Dags Dato tilskrevet samtlige Stiftamtmand, Amtmand, Græver og Baroner i Danmark, Norge og Friesland, Kjøbenhavn's Magistrat, Forligelses-Commission og Hof- og Stadsret, at hvad den 1ste Post betræffer, da, som det nævnte Lovsted ikke er saa bestemt, som denne Sag siden i Almindelighed er bleven ved Forordningerne af 10 Julii 1795 § 19, og 20 Januar 1797 § 10, der vise, at alle civile Sager i Almindelighed, hvad enten de angaae Ejendomme, Rettigheder eller Gjælds-Fordringer. skal behandles ved det nye Forligelses-Institut, saa bør og alle Sager, der vedkomme gejstlige Personer, naar de kun angaae civile eller verdslige Ting, foretages ved den almindelige Forligelses-Commission.

Hvad det 2det Tilfælde betræffer, da, som det omnævnte Klagemaal kvalificerer sig til Afgjørelse ved Øvrigheden, som i dette Tilfælde er den gejstlige, saa bør og samme, efter sin Natur henvises til Herredsprovsten.

Hvad

Hvad endeligen det 3die Tilfælde angaaer, da, som der allerede gives en speciel Lov, som handler om denne Sag, nemlig Forordningen af 19 Februar 1783, der foreskriver Fremgangsmaaden heri, saa vedkommer ikke heller dette Slags Sager den almindelige Forligelses-Commission, eller kan ved samme antages til Behandling, men bør henvises til saadan Omgang, som bemældte Forordning foreskriver.

Efter de seneste til det udenlandske Departement indkomne Beretninger har den saa kaldede gule Feber allerede i Nov. Maaned s. A. aldeles ophørt i de americanse Stater, og forsamler Congressen sig nu igjen i Philadelphia, hvor denne Sygdom heftigst rasede.

Privilleger og Benaadninger.

Ved kongl. Resolution af 27 Sept. s. A. blev de brandlidte Indvaanere i Nyborg i eet Aar forundt Consumtions-Frihed saavel for de Kornvarer som til deres Huusholdnings-Fornødenheder forbruges (det undtaget, som til Brandeviinsbrænden medgaaer), som og til det Slagteqvæg, der til dette Brug er indført. Efter nærmere indkommen Forestilling har Kongen, under 17 Jan. d. A., ifødetfor hiin Consumtionsfrihed tilladt, at til de brandlidte Indvaanere og de hos dem værende Personer (i alt 728 i Tallet) maa af Consumtionskassen sammesteds udbetales 2 Rdlr. for hver Person.

Under

Under 26 d. M. har Kongen bevilget, at Alexander Young & Compagnie af Kjøbenhavn maa, for at fikke Staden for Brødmangel, naar Tørke og Vindstille hindre Vindmøllerne fra at male, anlægge i bemældte Kjøbenhavn en Mølle, som skal drives ved Damp-Maskiner, til Kornvarers Formaling under Vilkaar, at

- 1) denne Mølle anlægges paa saadant Sted, imod hvilket Over-Brand- og Vand-Commissionen, i Henseende til Andres Sikkerhed for Ildsvaade, Intet har at erindre;
- 2) Anlægget fuldføres inden halvandet Aar efter Privilegiets Udstedelse, da dette ellers skal ansees ophevet;
- 3) Supplicanterne skulle være forbundne til, fra hvert Aars October Maanedes Udgang og indtil næste Aars første Maj, at have et Forraad af 10 000 Tdr. Kornvarer, samt ved hvert Aars November Maanedes Begyndelse at anmelde for Magistraten, paa hvilke Steder dette Forraad er beliggende, og at det derefter skal staae Magistraten frit for, naar og saa ofte den, i de paafølgende sex Maaneder, finder det fornødent, at forvisse sig, ved foranstaltet Eftersyn og Undersøgelse, om samme endnu er i Behold; dog maa fra første November af en Sjettedeel af bemældte 10,000 Tdr. Korn eller Meel bortfalde for hver af de fire Maaneder, Oplaget vedvarer; endeligen maa
- 4) Formalingspengene paa ingen Maade være højere, end ved enhver anden Mølle her i Staden betales.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Byskriver-Embedet i Svannike, samt Herredsskriver-Embedet i Øster Herred paa Bornholm.

Under Rentekammeret: Amtmands-Embedet i Bradsberg Amt; den forrige Amtmand har havt 1000 Rdlr. aartigen uden Afkortning. Amtsforvalter-Embedet i Callundborg, Drarholms og Sæbygaards Amter; den forrige Amtsforvalter har havt 1000 Rdlr. aarlig uden Afkortning.

Befordringer.

Under det danske Cancellie: Copiist J. C. Sveistrup i Hof- og Stads Ritten er under 24 Jan. udnævnt til Skriver i Kjøbenhavns Forligelses-Commission, med Character af Secretair; samme Dato ere Cand. jur. G. D. Pie og J. Schiern udnævnte til Copiister i den første Deputeredes, og H. G. Sommerup til Copiist i det 2det Expeditions-Contoir i det danske Cancellie. Sognepræsten til Odden i Sjørland J. Westergaard til Sognepræst i Søborg og Gilleleje, og i hans Sted Mag. E. C. v. Haven fra Bording i Ribe Stift; Sognepræsten til Thunø M. Wiilmann ligeledes til Sognepræst for Gilby og Mehlby i Fyen. Den 26 Jan. er Adjunct J. Th. Hurtigkarl befikket til Prof. jur. extraord. ved Kjøbns Universitet, tillige har Prof. Schlegel tiltraadt den ved Prof. Colbs Afgang fra Universitetet ledigblevne Pøn.

Under Departementet for de udenlandske Sager: Gesandten ved den bataviske Republik, Kammerherre Schubart, er udnævnt i samme Qualitet til Spanien, og i hans Sted Gehejmeraad Brøn Fjord. Ahlesfeldt til Gesandt ved bemældte Republik.

Under Generalitetet: Den 19 Jan. d. A. er den paa Vartpenge staaende Oberstlieutenant og General-Adjutant v. Gull bemaaded med Oberstes Character af Infanteriet med den ham reserverede Anckenheit af 29 Dec. f. A. Ved det tellemærkede Inf. R. er Sec. Lieut. J. J. de Toucheron beffikket til Premier-Lieutenant ved de Nationale; den ved disse staaende Sec. Lieut. v. Wamberg forsat til Grenadeer-Compagnierne; og Fændrik à la suite v. Gay til virkelig Fændrik ved Grenadeer-Compagnierne. Ved det tredje jydsk Inf. Reg. er ved Sec. Lieut. v. Budz's Dødsfald Fændrik v. Widdersheim udnævnt til Sec. Lieut., og Fændrik à la suite v. Orholm til virkelig Fændrik.

Under Finants-Collegium: Under 2 August 1797 er Mynt-Directeur Lyng i Naade entlediget fra hans hidtil tillige havre Embede som Myntmester ved Mynten her i Staden, og er i hans Sted beffikket Myntmester H. J. A. Branth, ligesaa i dennes Sted Schichtmester J. Georg Madlung til Myntmester ved Mynten paa Kongsberg.

Under Admiralitetet: Den 12 Jan. er Enroullerings-Officieren i Apenrade, Capt. Lieut. Koster, formedelst Legemsfragthed affædiget af Søe-Staten, og i Betragtning af sin lange Tjeneste forundt sin hele Gage i Pension; ligesledes er Fuldmægtigen i Equipages-Contoirtet, A. J. Larsen, afgaaen med Pension, og i hans Sted Cancellisten C. L. Wulff ansat som Fuldmægtig, samt C. Tillesen igjen som Copist.

K e t t e l s e .

Nr. 3. S. 46. L. G. Laurvig, las: Laurkullen.